

Tecnologies al servei de totes les persones

Teresa Palahí i Juan

Delegada territorial de l'ONCE a Catalunya

Rector Magnífic,

President del Consell Social

Comissionada d'Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya

Autoritats acadèmiques, amics, amigues

Les meves primeres paraules han de ser d'agraïment a la UPC i al seu rector per l'honor que se'm concedeix avui. Moltes gràcies per convidar-me a una sessió tan especial com és la inauguració del nou curs acadèmic i tenir l'oportunitat de compartir amb tots vostès les meves inquietuds i reflexions.

És, al mateix temps, una satisfacció i una responsabilitat prendre la paraula en una aula universitària i ho vull fer en nom propi i en nom de l'Organització a la que represento, però també en nom d'aquest 9 per cent de la població que tenim alguna discapacitat. I ho faig com a secretària que he estat fins fa ben poc del Comitè Català de Representants de Minusvàlids (Cocarmi), que agrupa les principals organitzacions catalanes del món de la discapacitat.

Vull aprofitar aquesta ocasió que em brinden per portar-los unes reflexions al voltant de les tecnologies, un tema que coneixen bé i que està present en la vida quotidiana que es desenvolupa en aquestes aules, i la necessitat que aquestes estiguin al servei de les persones, de totes les persones.

Com va dir l'escriptor i diplomàtic francès Paul Claudel, "el millor que cadascú pot aportar al món és un mateix". Si les persones guardem entre nosaltres una gran quantitat de semblances, tenim també molts aspectes que ens diferencien. El color de la pell i la forma del cos, el gènere, l'edat, la llengua, les habilitats intel·lectuals, sensorials i físiques, la cultura i les creences són aspectes que distingeixen milers de milions d'éssers humans. Aquesta diversitat reflecteix la

nostra capacitat de fer front als canvis, per a adaptar-nos a diferents medis, transformar el món i desenvolupar estils de vida rics i originals.

El fet de “ser diferent” està en la pròpia essència l'ésser humà i constitueix la millor garantia de futur per a l'espècie. Però, al mateix temps, significa sovint conviure amb desavantatge en un entorn entès com a bressol d'oportunitats, però també de limitacions. Ara per ara, encara vivim en una societat estereotipada, dissenyada per a la majoria, que deixa al marge els drets i els interessos d'una immensitat de minories.

Tal és així que, al nostre país, gairabé quatre milions de persones amb discapacitat i centenars de milers de persones amb mobilitat reduïda s'enfronten diàriament a múltiples i variades barreres d'accessibilitat que obstaculitzen el camí cap a la igualtat d'oportunitats.

Bona part de les causes, i també de les conseqüències, d'aquesta falta d'accessibilitat resideix a les Universitats. Arquitectes, enginyers, dissenyadors, periodistes, educadors, antropòlegs, informàtics i una llarga llista de professionals universitaris no tenen en compte –desgraciadament– l'accessibilitat en el disseny dels espais, productes i serveis precisament per la seva falta de formació en aquesta matèria.

Tots aquests professionals desconeixen la situació sociològica de partida, l'aplicació de les pautes d'accessibilitat i, conseqüentment, no gosen donar solucions pràctiques al disseny universal. Una mancança que xoca amb la gran oportunitat que representa la Universitat a l'hora de trobar una solució transversal i multidisciplinària a molts dels problemes que persisteixen a la societat, com és el cas de l'accessibilitat universal a productes i serveis.

La introducció del Disseny per a TOTHOM com un element que cal considerar dins de qualsevol àrea de formació ha de ser un pas decisiu per a la integració social de totes les persones i, per tant, per a la igualtat d'oportunitats de les generacions presents i futures. Aquest concepte de Disseny per a TOTHOM, malgrat la seva

relativa joventut (data del 1995), s'ha anat estenent per Europa tant ràpidament com en profunditat

En el marc global de l'Accessibilitat i el Disseny per a Tothom, destaca l'espai ocupat per les Tecnologies de la Informació. Diàriament comprovem que el progrés tecnològic és una arma de doble tall que pot accentuar la marginació de les persones amb discapacitat o bé que també pot catapultar-nos a la integració definitiva. La veritable Societat de la Informació, o del Coneixement Sostenible si es vol donar un pas més enllà, crec que ha de ser aquella que compagina avenç i cohesió social en tots els seus productes i serveis.

Les noves tecnologies, precisament per ser noves i no arrossegar impediments històrics, tenen l'ocasió de crear una Societat del Coneixement accessible per a tots, una oportunitat de construir un món virtual sense barreres.

Treballar per a què els edificis i els serveis públics siguin accessibles, per a què el disseny urbanístic es planifiqui des de l'òptica de la usabilitat, per a què la informació arribi a tots els interessats o per a què els objectes puguin ser manipulats amb autonomia per totes les persones, requereix que els professionals assumeixin la responsabilitat de dissenyar tenint en compte la diversitat social.

El context educatiu, especialment el que es refereix a la Universitat, és un microcosmos en el que es reproduceix la societat com a mínim per dos motius: per una banda, perquè la diversitat té un reflex ferm en la comunitat educativa i, per altra, perquè és a les aules on es forgen gran part dels coneixements que serviran de base per a donar forma al nostre entorn i perfeccionar el nostre món.

La posada en funcionament de les mesures sembrarà el terreny per tal que els entorns, a més de segurs, saludables, funcionals, comprensibles i estètics, siguin també respectuosos amb la diversitat de tots els usuaris.

Treballar per a què els edificis i els serveis destinats als ciutadans siguin accessibles; per a què el disseny urbanístic (mobiliari i zones de serveis) es

plantegi des d'un punt de vista pràctic i d'usabilitat; per a què la informació arribi a tots els interessats o per a què els objectes puguin ser manipulats o compresos per totes les persones, requereix que els professionals assumeixin la responsabilitat de dissenyar tenint en compte la diversitat de capacitats, d'edat, de cultura i de gènere dels éssers humans.

Encara que algunes Universitats han pres la iniciativa d'organitzar cursos o mestratges relacionats amb el Disseny per a Tots o Disseny Universal, el cert és que els currículums de les carreres relacionades amb l'entorn construït i les tecnologies no s'han modificat en aquest sentit. En aquesta línia, cal felicitar la UPC que sempre ha manifestat un interès i una sensibilitat per aquest tema i que s'ha materialitzat en la creació de la Càtedra d'Accessibilitat que dirigeix el professor Daniel Guasch, afiliat a la nostra Organització

Aquesta ignorància per part del món universitari, xoca amb la quantitat de lleis i normatives, tant en l'àmbit europeu com estatal, autonòmic o municipal, que tracten sobre el tema de l'accessibilitat, fruit de les contínues reivindicacions dels col·lectius més afectats per entorns no accessibles, els quals han aconseguit que empreses públiques i privades, adaptin productes i serveis amb la intenció de fer-los accessibles per a un nombre de persones més gran.

Però fins ara, aquestes reivindicacions no han aconseguit que aquests coneixements s'introdueixin com a part de la formació universitària.

D'una banda, els escassos coneixements que es transmeten sobre la diversitat humana es centren parcialment en les persones amb discapacitat i, encara que darrerament es comença a pensar en la gent gran i els nens, el cert és que poques vegades es parla dels canvis al llarg de la vida (necessitats i desitjos diferents), dels problemes originats per la lliure circulació de persones d'un país a un altre (cultura, llengua, hàbits) o de la discriminació que poden ocasionar les noves tecnologies (informàtica, Internet, espais virtuals, informació o serveis a distància, etc.) en un grup important de la població, ja sigui a causa dels problemes econòmics (personals, o socials del país en general).

Per altra banda, els professionals sensibilitzats amb aquests temes, al no haver rebut formació tècnica sobre ells, se senten incapaços molt sovint de generar solucions eficaces davant dels diferents problemes de disseny.

Així doncs, introduir el Disseny per a Tothom com un element més de la formació en aquelles carreres relacionades amb el disseny d'espais, productes i serveis, és un pas molt important per a la integració de totes les persones i, per tant, per a la igualtat d'oportunitats.

Però, què és el Disseny per a Tothom?

Des de l'antiguitat, l'ésser humà ha dissenyat utensilis i ha buscat entorns que li facilitessin la vida quotidiana.

Des dels primers utensilis de caça fins a l'actual comandament a distància o Internet, l'ésser humà ha anat modificant entorns i creant objectes i serveis comunitaris amb un mateix propòsit: fomentar la comunicació entre les persones i facilitar la relació amb tot el que ens envolta.

En aquesta llarga trajectòria, que ha donat lloc al tipus de vida actual, les necessitats i inquietuds de les persones ha anat canviant a mesura que canviava l'entorn. Així, ara per ara, la inquietud de l'ésser humà s'encamina cap a la idea que totes les persones tinguin les mateixes possibilitats a l'hora d'escollir una activitat, un habitatge o un estil de vida.

En aquesta línia, neix el concepte de Disseny per a Tothom (Design for All), que centra la seva activitat en la recerca de solucions de disseny per tal que totes les persones, independentment de la seva edat, el gènere, les capacitats físiques i sensorials o la cultura, puguin utilitzar els espais, productes i serveis del seu entorn i, al mateix temps, participar en la seva construcció.

Per tant, el Disseny per a Tothom és una eina útil per a fer entorns accessibles que permetin el desenvolupament individual de totes les persones. Per tal que un entorn sigui accessible, ha de ser:

1. Respectuós: ha de respectar la diversitat dels usuaris. Cap persona s'ha de sentir marginada i tothom ha de poder-hi accedir.

2. Segur: no ha de suposar cap risc per als usuaris. Per tant, tots els elements que formen part d'un entorn han d'estar dissenyats tenint en compte la seguretat (terres relliscosos, elements que sobresurten, dimensions, etc.).

3. Saludable: no ha de constituir cap risc per a la salut ni ocasionar inconvenients a aquells que pateixen alguna malaltia o al·lèrgia. I fins i tot, ha de promoure l'ús saludable d'espais i productes.

4. Funcional: han d'estar dissenyats de manera que es puguin dur a terme les funcions per les que han estat creats sense cap problema o dificultat. Per exemple, seria absurd dissenyar un centre mèdic sense tenir en compte que l'ample dels passadissos ha de permetre que s'hi creuin dues lliteres i que l'amplada de les portes ha de ser suficient perquè hi puguin accedir.

5. Comprensible: qualsevol usuari ha de poder orientar-se sense dificultat dins d'un determinat espai, per a això és imprescindible:

-que tingui una informació clara: utilitzar icones comunes en els diferents països, fugir de la utilització de paraules o abreviatures de l'idioma local que puguin crear confusió; per exemple, utilitzar la lletra C a les aixetes, que suggereix Cold (fred) en anglès però Calent (exactament el contrari) en català.

-amb una distribució espacial, coherent i funcional, per a no crear desorientació i confusió.

6. Estètic: el resultat ha de ser estèticament agradable, atès que això contribueix a una millor acceptació per part de tots (tenint sempre presents els cinc punts anteriors).

Però, a més de tenir en compte la diversitat humana, les tendències de vida del país, ciutat o poble en el que s'intervé i les necessitats de la població, el Disseny

per a Tothom treballa amb el que podríem anomenar “variables de futur”, és a dir, pensa en les futures generacions i en els canvis derivats del progrés.

Per tant, podríem definir el Disseny per a Tothom com la intervenció sobre entorns, productes i serveis amb el fi que tothom, incloses les generacions futures, independentment de l'edat, el sexe, el gènere, les capacitats o el bagatge cultural, puguin gaudir participant en la construcció de la nostra societat.

Particularment, m'agrada la Declaració d'Estocolm de l'Institut de Disseny i Discapacitat Europeu per al que el Disseny per a Tothom és el disseny per a la diversitat, la inclusió social i la igualtat.

En qualsevol cas, l'esperit del Disseny per a Tothom és l'actitud ètica que proposa: tothom, independentment de les característiques i circumstàncies personals, té dret a gaudir d'allò que el mercat i les administracions posen a l'abast i, per tant, els professionals que influeixen modificant el nostre entorn físic i social, tenen el deure moral de que el resultat de la seva activitat no exclogui ningú.

I a qui beneficia el Disseny per a Tothom?

La primera resposta és que a tots, i no només als col·lectius als que va destinada inicialment. En el cas d'Espanya, els afectats per barreres arriben a representar un 39,1 % de la població total, si a les persones amb discapacitat (un 9% de la població) els sumem les persones més grans de 65 anys, les dones embarassades i els discapacitats transitoris.

El cas més concret el tenim quan s'instal·la una rampa al costat d'un graons. No només l'utilitzen les persones en cadira de rodes. O quan es fan el rètols en caràcters grans i contrastats: són molts els que el poden veure millor

Per aquesta raó, no podem oblidar que un entorn accessible, així com disposar dels ajuts tècnics adequats, genera persones autònomes, mentre que un entorn

amb barreres genera persones dependents (d'altres persones, d'ajuts tècnics, de transport especial).

I això comporta dos problemes:

- A les persones dependents (i a aquelles de les que en depenen) els és molt difícil realitzar-se i participar en les diferents facetes de la seva vida (feina, activitats d'oci, relacions amb altres persones, opció de viure sol, desplaçaments, etc.).

- La dependència d'aquestes persones genera un elevat cost social, insostenible en un futur pròxim, si tenim en compte l'envelliment de la població (menys població en edat productiva i un nombre més gran de persones amb problemes d'interacció amb l'entorn).

En resum, és imprescindible començar a dissenyar els entorns des de la perspectiva del Disseny per a Tothom, per tal que en el futur la societat segueixi sent harmònica i equilibrada, independentment dels canvis demogràfics que es produeixin. Possiblement, si es fes el càlcul del cost del no Disseny per a Tothom ens donaria arguments econòmics per a fer-ho.

Un dret de les persones

L'objectiu del Disseny per a Tothom és que totes i cadascuna de les persones tinguin les mateixes oportunitats a l'hora d'escollir una feina, una activitat, una residència o un estil de vida.

Per a això és imprescindible que tots, independentment de les nostres capacitats físiques, psíquiques, sensorials, econòmiques o culturals, puguem accedir a la formació necessària per arribar a ser individus competitius (des del punt de vista de l'aptitud) en l'àrea de les activitats, laborals o d'oci, que haguem escollit.

En els darrers anys s'ha produït un gir social important pel que fa a la integració de les persones amb discapacitat, de la gent gran, dels nens i dels immigrants, no obstant, encara ens queda molt de camí per recórrer.

Polítics, arquitectes, periodistes, educadors, publicistes, enginyers... la societat en general, pensen en aquests grups com a col·lectius minoritaris que també tenim els nostres drets (lleis, aules especials, centres de dia, activitats dirigides exclusivament a ells, etc.).

Hem avançat molt si mirem enrere. S'ha avançat en el pla de la legislació i en el de la mentalització. Però no podem oblidar que aquesta visió no és real. És a dir, no existeixen col·lectius minoritaris "extrapoblacionals", sinó que hi ha una sola població, el principal tret de la qual és la diversitat, en la que cada individu és únic i irrepetible i, per tant, aporta a la societat experiències úniques i irrepetibles.

En aquest sentit, i aprofitant el públic al que em dirigeixo, deixin-me que els doni alguns consells de coses que no s'haurien de fer en el disseny de productes i serveis:

- utilitzar només els valors tipus o estàndard que consten a les taules antropomètriques .
- que l'arquitecte o l'enginyer que dissenya un espai o un aparell es prengui com a model a l'hora de provar la seva funcionalitat.
- utilitzar icones o símbols (amb la idea de personalitzar un disseny) que no estiguin reconeguts universalment i que, per tant, puguin induir a la confusió.
- donar per establert que existeixen espais, productes o serveis destinats a un públic en concret i que la resta de la població no els utilitzaran.
- utilitzar un llenguatge excessivament professional o poc familiar en les comunicacions informatives, els formularis oficials, les pàgines web, els plafons informatius, etc., destinats a la població en general.

Per tal que la igualtat d'oportunitats sigui una realitat és necessari que pensem que tots tenim dret a les mateixes oportunitats i, per tant, tots hem d'utilitzar els mateixos recursos amb la mateixa facilitat.

Per què introduir el Disseny per a Tothom a les Universitats?

La meua intenció en portar aquestes reflexions al voltant del Disseny per a Tothom a aquest Auditori és llençar-los missatges, fins i tot amb un punt de provocació, amb diversos objectius:

- el primer, i potser el més important, és el de conscienciar professors i estudiants universitaris de la necessitat de crear entorns respectuosos amb la diversitat humana, incloent-hi el mateix entorn universitari.
- en segon lloc, fer-los adonar que cal treballar per a dotar els futurs professionals que intervindran en el disseny dels entorns d'una eina que els permeti abordar els problemes d'accessibilitat dels seus projectes.
- al mateix temps, també hauríem de descriure la realitat actual, per tal que els estudiants la coneguin i puguin ser crítics a l'hora de valorar els pros i els contres d'un disseny.

Un cop fet això, un cop introduïda aquesta llavor, aquesta inquietud, crec que podríem aconseguir que els futurs professionals facin seu el Disseny per a Tothom i l'incorporin fins i tot en els seus projectes de fi de carrera, la qual cosa permetria desenvolupar idees d'investigació relacionades amb el Disseny per a Tothom en els diferents àmbits del coneixement acadèmic.

Si passem al terreny professional, no hauríem de descartar les implicacions del Disseny per a Tothom de cara als codis deontològics de cada professió, fins i tot pensant en la seva possible incorporació com a recomanació o com a obligat compliment, sobre tot perquè resulta fonamental sobre les actituds dels professionals actuals i futurs.

No oblidem que els codis deontològics, com a codis de conducta professional, influeixen més en l'adopció de solucions no discriminatòries que la simple proposició de solucions tècniques genèriques.

Si això és possible, haurem aconseguit que el Disseny per a Tothom estigui a la base de tots els futurs projectes relacionats amb l'activitat humana i això farà que generi noves oportunitats de desenvolupament professional.

Alguns exemples més concrets

Deixin-me que parli ara de coses més concretes que afecten a persones concretes. Deixin-me que en els propers minuts els parli d'Internet, dels telèfons mòbils, dels DVD i de la TDT. Tecnologies concretes, que ja tenim a l'abast de les nostres mans, i que són paradigmàtiques de les clarors i les ombres que hem exposat teòricament sobre el Disseny per a Tothom.

Un exemple clar de tecnologia ben pensada, ben dissenyada, el tenen en l'aparell que estic utilitzat al llarg de tota la meva intervenció i que em serveix per seguir el fil de les meves reflexions. S'anomena Pacmate i és tracta d'un ordinador només amb teclat que em llegeix en veu alta les idees que els estic exposant, a partir d'un document de text.

És un exemple de què l'aparició de noves tecnologies no ha de dur la marginació d'aquelles persones que per motiu de la nostra discapacitat no les puguem utilitzar. És important en aquest sentit que els nous sistemes, com la telefonia mòbil i la televisió digital, neixin des d'un principi pensats perquè mitjançant el seu ús les persones amb discapacitat puguin accedir als beneficis que els ofereix Internet.

L'accés a Internet, ja sigui mitjançant productes normalitzats o de mercat, o mitjançant tecnologies específiques adaptades a cada discapacitat, permet en moltes ocasions minimitzar l'efecte que suposa la discapacitat en la vida laboral, educacional i diària de les persones.

A més dels avantatges que suposa Internet per a la població en general com a element que ha dut una de les revolucions en la comunicació més grans de la seva història, a les persones amb discapacitat els proporciona, per exemple:

- Per a les persones cegues o deficients visuals ens ha donat l'oportunitat d'accedir a informació que abans estava publicada només en paper i, per tant, era d'accés difícil, quan no impossible.
- Les persones sordes que poden accedir directament a textos i així es poden comunicar a distància, sense necessitat d'utilitzar equips sofisticats.
- Les persones sordes que utilitzen la llengua de signes, aviat podran utilitzar videoconferències de qualitat i amb ample de banda suficient, des de casa seva.
- Les persones amb grans dificultats de mobilitat poden treballar, estudiar o realitzar moltes activitats des de casa seva.

Però res de tot això serà possible si quan es dissenyen pàgines web no es pensa en tots els possibles usuaris. Si no es fa així, quan el meu amic Santi Moese - cec de naixement, filòleg i apassionat navegador per Internet que disposa del seu propi blog- vol accedir a una pàgina que incorpori tecnologia flash no podrà veure res. En Santi, com jo mateixa, tindrem també dificultats si utilitzem algunes aplicacions fetes amb programari lliure.

Per què succeeix això? Doncs perquè el naixement d'Internet, fa ja més de dues dècades, i sobre tot el seu impuls a partir dels anys noranta no s'ha produït en línies generals pensant en l'accessibilitat de les persones amb discapacitat a aquest mitjà.

Si el disseny dels productes basats en les noves tecnologies no es fa pensant en que ha de ser un Disseny per a Tothom, correm un clar risc d'exclusió social d'una part de la població, com a part d'un mecanisme de discriminació social.

En el cas que ens ocupa, si les tecnologies de la comunicació no estan pensades per a tenir en compte les particularitats de les persones amb alguna discapacitat, o si la Societat de la Informació i del Coneixement no abasta a aquells que requerim unes condicions específiques, es contribuirà a la construcció d'una societat clarament injusta i de dues velocitats tecnològiques.

En aquest sentit, es considera un fet provat que les noves tecnologies suposen una eina important per a afavorir la integració social i laboral de les persones amb discapacitat, però que, si no és accessible per a tothom, pot suposar una nova barrera per al món de la discapacitat, i en aquest cas pot arribar a ser una barrera insalvable en aquest futur cada vegada més digital.

Les noves Tecnologies i la Societat de la Informació aporten a les persones que tenen una discapacitat un valor suplementari al que suposa per a la resta de la població. La seva aparició i ús en moltes activitats humanes implica per a les persones amb discapacitat una oportunitat per avançar cap a una millor qualitat de vida i integració en la societat.

Diàriament veiem que mitjançant l'ús de la web, persones amb discapacitat poden realitzar feines que amb les eines tradicionals no podrien ser dutes a terme. Per això, Internet, en la mesura en que sigui accessible per a les persones amb discapacitat, podrà convertir-se en una eina habilitant. Però l'accessibilitat dels llocs web presenta molts i variats problemes pel que fa al disseny de les pàgines.

Per a intentar posar remei a aquesta problemàtica, el Consorci World Wide Web, i més concretament el seu grup de treball permanent de les Pautes d'Accesibilitat al Contingut en la Web ha realitzat estudis sobre l'accessibilitat i ha publicat des de 1999 el que s'anomena "pautes wais", amb la voluntat que puguin seguir-les les persones que creen pàgines web accessibles.

Encara que no són equivalents, l'accessibilitat cursa una estreta relació amb la usabilitat d'un lloc. Al complir requisits d'accessibilitat bàsics en els elements tècnics d'una web, l'experiència ens demostra que es produeix una major facilitat

d'ús per a la major part de les persones. Un nou cas de que el disseny per a un col·lectiu acaba beneficiant al conjunt dels usuaris.

He dedicat més temps a parlar d'Internet, de les seves possibilitats i problemes, perquè és un dels nostres principals cavalls de batalla. Però hi ha més exemples que els vull portar avui i aquí.

Quan ahir a la nit alguns dels que m'estan escoltant varen veure una pel·lícula en un DVD, potser es varen barallar una estona per entendre el menú i trobar el botonet d'inici de la pel·lícula o el que donava accés als continguts extres. No tots el tenen igual i moltes vegades hem de lluitar amb la creativitat dels que fan els menús. Però afortunats vostès que el varen trobar!

El meu amic Enric Botí no ho pot fer si no té algú al seu costat que li troba. Per a poder ser autònom li caldria que aquests menús tinguessin una veu que l'anés guiant per la pantalla i aleshores els podria localitzar. En aquest sentit, és més senzill fer servir un video: poses la cinta i esperes que comenci la pel·lícula. Un cop més, un avenç tecnològic ens posa un nou obstacle a salvar.

Però el que els estic proposant, aquests "menús parlants", ni són una quimera ni són coses difícils de fer. És més, els cecs anglesos ja els gaudeixen perquè una llei obliga a que un 10 per cent dels DVD que es comercialitzen tinguin aquests menús i, a més, que també la pel·lícula estigui audiodescrita, és a dir, amb descripcions orals que, aprofitant els espais sense diàlegs, expliquen l'acció, la descripció de l'escena o l'actitud dels personatges. Aquí seguim esperant una mesura semblant.

Pel que fa a la Televisió Digital Terrestre, tenim un problema molt semblant. Quan a la meva televisió intento treure profit de les noves possibilitats que ens ofereix, em trobo amb el mateix problema de la manca de menús parlants. En aquest cas, i al tractar-se d'una tecnologia de novíssima implantació, encara cap país d'Europa ha posat en funcionament una solució tecnològica estàndard.

La televisió digital terrestre permet sistemes de subtitulació i d'audiodescripció, que afavoreixen les persones amb discapacitat visual i auditiva, però que també faciliten l'accés al seus continguts a les persones immigrants, que estan aprenent l'idioma. Però per tal que allò que la tecnologia permet es faci realitat, cal també voluntat política i voluntat de no excloure a ningú.

En el nostre país hi ha un grup de treball entre el Ministeri d'Indústria i el Comitè de Representants de Minusvàlids (Cermi) que encara no ha fixat cap solució tècnica ni cap calendari d'aplicació. I tot això quan queden menys de mil dies per a l'apagada analògica, prevista per a l'abril del 2010.

Un altre exemple també concret el tenim en els nous electrodomèstics que incorporen comandaments digitals, on tota la informació es proporciona a través d'una pantalla digital que, si no ens parla, ens deixa sense possibilitat de fer servir el microones, o la nevera, o la rentadora. Com poden veure, quan els parlo de riscos d'exclusió social no em referixo només a possibilitats teòriques.

Afortunadament en aquest camp podem estar esperançats al saber que ja es treballa en projectes com "Inredis (Interfaç de relació entre l'entorn i les persones amb discapacitat)" on treballen plegats l'empresa Technosite, que pertany a la Fundació ONCE, i la Càtedra d'Accessibilitat d'aquesta universitat, al costat de més de 30 empreses i centres de recerca. Aquest projecte, que acaba de ser subvencionat amb 24 milions d'euros, tractarà d'avançar en el desenvolupament dels canals d'interacció i els protocols de comunicació entre terminals i usuaris amb discapacitat.

Tornant a exemples pràctics, i pel que fa a la telefonia mòbil, és necessari tenir en compte el disseny de l'aparell per tal d'accedir còmodament al teclat i al mateix temps un menú comprensible i fàcil de navegar, tant en veu com en text, doncs tant les persones amb problemes visuals o auditiu com els nens o les persones grans (que en alguns casos requereixen ser localitzades) han de poder accedir a la telefonia mòbil.

En aquests darrers tres anys, l'aparició de terminals més potents, amb més capacitat de memòria, han permès que s'hi poguessin incorporar programes que en permeten un ús per part de les persones amb discapacitat, concretament els cecs i discapacitats visuals.

En aquest cas ens trobem amb uns terminals que sí que ens "parlen" i que ens llegeixen els menús. Per aquesta raó, i segons un recent estudi de la Universitat de Deusto i Movistar, més del 50 per cent de les persones discapacitades usen el mòbil diàriament, un percentatge que puja fins el 95% en el cas dels cecs i discapacitats visuals.

A tall d'exemple de les possibilitats que ens obren les tecnologies ben dissenyades, tot aprofitant la tecnologia dels telèfons mòbils l'ONCE ha desenvolupat un Terminal Punt de Venda, totalment accessible i del que estan equipats els prop de 22.000 venedors de la nostra Institució, que els permet vendre qualsevol dels nostres productes, saber si un cupó està premiat, així com fer tota la gestió relacionada amb la seva tasca diària, sense haver-se de desplaçar a les nostres agències. I tot a base d'uns senzills menús que els parlen amb una veu sintètica.

No voldria acabar sense fer-los, sense fer-vos, una darrera petició: us voldria demanar que les universitats us doteu d'un manual de bones pràctiques en el tema de l'atenció a les persones amb discapacitat. Que des del món universitari féu l'esforç de posar negre sobre blanc tots aquells procediments que s'han de seguir de cara a una millor integració de l'estudiant discapacitat, des de la seva recepció, acompanyament, integració a la comunitat universitària, adaptació de classes, laboratoris, biblioteques, instal·lacions esportives, residències, etc.

L'objectiu final ha de ser que tota la comunitat universitària veieu aquests estudiants no com un problema sinó com a qualsevol altre estudiant, amb les seves peculiaritats i, sobretot, amb les seves potencialitats.

La tecnologia ens té, sens dubte, reservades moltes sorpreses en el futur, però és feina de tots aconseguir que els beneficis d'aquestes tecnologies arribin igual a

tothom, que les tecnologies estiguin sempre al servei de les persones, de totes les persones.

En les vostres mans, i en les de les futures generacions d'estudiants que ompliran aquestes aules, està el construir una societat més pròspera, humana i que ofereixi igualtat d'oportunitats a tots els seus components. Sé que en aquest objectiu comptem amb la vostra complicitat. I sé que no ens defraudareu.

Moltes gràcies.

Barcelona, 28 de setembre de 2007

Bibliografia

- AADD. *Tecnología y discapacidad visual*. ONCE. Madrid, 2004.
- AADD. *Manual de accesibilidad global para la formación*. Fundación ONCE. Madrid, 2006
- Comité Español de Representantes de Personas con Discapacidad. *Accesibilidad de la Televisión Digital Terrestre para las personas con discapacidad*. Cermi. Madrid, 2006.
- Imsero, Fundación ONCE y Coordinadora de Diseño para todas las personas en España. *Libro Blanco del Diseño para Todos en la Universidad*. Fundación ONCE. Madrid, 2006
- Institut Municipal de Persones amb Disminució. *Bon disseny i per a tothom*. Ajuntament de Barcelona. Barcelona, 2004.